

FRANCE PREŠEREN,
SONETJE NESREČE

ESEJ

» ... kako se v strup preobrača vse, kar si srce sladkega obeta ... ti v bran sovražna sreča stoji ... šele v pokoju tihem hladnem ... počije ... Prijazna smrt! Predolgo se ne mudi ... me tvalo najdla boš neobčutljivo.« Prešeren v začetnih verzih spozna, kako je znanje kot golfiva kača in ga je zavedlo, nadaljuje s tem, da se je tudi sreča obrnila proti njemu in najde rešitev – smrt. V naslednjih verzih smrt še kliče k sebi, na koncu pa ji razkrije, da jo je zavedel, kot je njega znanje. Maščevanje?

Prešeren skozi vse sonete stopnjuje stopnjo pesimizma. Začne z domotožjem, ki mu sledi sonet razočaranj, kjer prikaže osnovno razdvojenost. Pa potem v naslednjem sonetu že trdi, da je poražen in se v četrtem vda v vsemu, kar pritiska na njega. Ta vdanost pa ne pomeni drugega kot smrt, kar nam jasno napiše v predzadnjem sonetu. Ko misliš, da bo zadnji verz vseboval le še klicanje smrti, saj je smrt višek pesimizma in pomeni konec za vedno. Pa nas Prešeren preseneti in v šestem sonetu govori kako je koža postala podplat in to pomeni odpor proti »trnjovki bodeči«. Vendar pa potem v naslednjih petih verzih Prešeren govori o odrešitvi iz spon življenja, kar pa lahko pomeni, po prejšnjih sonetih sodeč, le smrt. Pa ne moreš kaj, da se ne zdrzneš ob zadnjem verzu: »me tvalo najdla boš neobčutljivo.« Zazdi se mi, ali ni to popolni način kako zavesti nekoga.

Prešeren izraža razočaranje in pesimizem nad življenjem, saj ga je le-to izigralo. Pomembno vlogo pa igra tudi znanje, ki ga je zvalilo od doma, vendar ko ga je »spoznal«, se je šele zavedel, da je vse to naredil samo zato, da bi na koncu spoznal, da tega ne bi smel narediti. Zahrbtost življenja in znanja. Vendar pa on ni bil neumen. Zakaj se ne bi učil od življenja, zakaj ne bi uporabil znanja proti znanju! In se je učil od življenja in so je učil »podlih« ukan in trikov. Iz slabega je potegnil dobro. In ko počasi vabi smrt, kajti se je prepustil in vdal v usodo: »Prijazna smrt! Predolgo se ne mudi.« Potem pa v zadnjem sonetu vlije upanje, s tem ko govori, da se je navadil življenja – ječe in da je koža podplat postala, ki pa se razblini od naslednjih verzih, v katerih napiše, da so otrpnili mu udje, da so nadloge zbežale, da je zbežal strah. Potem pa zopet v zadnjem verzu napiše - dokončno, da našla ga bo smrt, a bo tvalo, ki se ne bo uklonilo pod udarci. Ta verz Prešeren pove z nekakšnim zlobnim nasmeškom, takšnim kot ga ima vsak, ki se je maščeval življenju, ki ga je prej tako grdo zavedlo. Kje je sedmi sonet, v katerem se zave, da sedaj ni nič boljši od tistega, ki je prej zavedel njega? Je Prešeren od sramu spoznanja namerno opustil ta vez, ali pa...

Ali pa je mogoče njegovo stanje čisto pesimistično. Prešeren je mogoče s tistimi zadnjimi verzi le drugim hotel viliti upanje, ki ga sam ni imel več in se tako pokaže, da je tudi v tej pesmi naredil nekaj za domovino. Mogoče.

Vsekakor je bil Prešeren zadosti pameten, da bi se lahko učil zahrbtosti, pa po drugi strani tudi zadosti prebrisan in še vedno s kančkom pameti, da bi lahko pomislil na posledice čisto pesimističnega konca. Ne poznam njegovega karakterja, če pa analiziram le sonete nesreče, mislim, da hoče on ustvariti vzdušje maščevanja in s tem delno zadostiti svojo jezo do znanja in življenja a se spoprijeti s smrtjo, kar pa še nobenemu ni uspelo.